
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՏՕՆԸ

ՏԱՌԵՐՈՒ 1500 ԵՒ ՀԱՅ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ 400 ԱՄԵԱԿԸ
ՍՈՐՊՈՆԻ ՌԻՇԸԼԻՈՅ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Հոկտ. 25 ին, Փարիզի Հ. Ու. Միութեան նախաձեռնութեամբ և Դաշնակցական, Հնչակեան կուսակցութեանց ու Հ. Աշխատաւորաց Միութեան ներկայացուցիչներուն մասնակցութեամբ, տեղի ունեցաւ Ազգային Մեծ Յոբելեանը, պատուակալ նախագահութեամբ M. Liard ի (փոխ-վերատեսուչ Փարիզի Ակադեմիային): Խորին շնորհակալութիւն Սորպոնի վերատեսչութեան որ բարեհաճած էր նոյն երեկոյին հայերուս տրամադրութեան տակ դնել *Richelieu* գեղեցիկ *amphitéâtre*ը:

Անհրաժեշտ էր որ կազմակերպիչ Մասնախումբը կանխառ
պատրաստած ըլլար օրուան հանդէսին յատուկ յայտագիր մը,
որպէսզի թիւրիմացութեան և աններդաշնակութեան տեղի
չտրուելով, Ֆրանսայի Գիտութեանց Տաճարին մէջ կատարուող
Հայ Մտքի տօնը աւելի նշանակութիւն և վարկ ստանալով,
զեհատուէր Եւրոպացիներէ:

Փարիզի հայ գաղութը որ իր բարի? սովորութեան համա-
ձայն, ընդհանրապէս շատ չի հետաքրքրուիր ազգային հան-
դէսներով՝ սակայն այդ երեկոյ՝ մօտաւորապէս 400 հոգիի
երկուս բազմութիւնով մը փութացած էր իր յարգանքի և
երախտագիտութեան բաժինը բերելու հայ Գրականութեան ու
Տպագրութեան անմոռանալի մշակ-գործիչներուն: Ներկաներուն
մէջ կը նշմարուէին բաւական թուով Ֆրանսացիներ:

Տեղւոյս Արժ. Հոգ. Հովիւր, օրուայ հանդէսին նախագահը,
ժողովը բանալով, յուզիչ շեշտերով բացատրեց այդ Երեւեանի
մեծութիւնն ու վեհութիւնը: « Հոգիանանք ըսաւ, և պահ մը սլա-
նանք դէպի Աշտիշատի և Օշականի անշուք հողակոյտները,
որոնց տակ կը հանգչին Ս. Սահակ և Ս. Մեսրոպ՝ երկու Մեծ
և Գերազանց Հայեր, որ իմաստուն Վառձապուհ Արքային
պաշտպանութեամբ, ազգին վերածնութիւնը զարբնեցին »:

Ապա բեմ ելաւ Օր. Մարգարիտ Բարայեանը, և իր շնոր-
հալի ձայնով երգեց՝ « Այսօր մեռեալք ընդ կեանքանեացս
ձայնեն արեօխ » Համբարձման շարականը, զոր ձայնագրած
է հանդուցեալ Մակար Եկմալեան, որուն « Հ. Եկ. Երգեցո-
ղութիւնք » աշխատութիւնը հրատարակուած է Լալպցիկ 90
ական թուականներուն:

Պ. Ա. Զօպանեան, Ֆրանսերէն յառաջաբանով զեղեցիկ
բանաստեղծութիւն մը արտասանեց օրուայ հանդէսին նուիրուած:
Օր. Իսկուհի Գափանօղեան, առաջնակարգ և յաջողակ աշա-
կերտուհին Օր. Բարայեանի, երգեց իր գրաւիչ ձայնով հետեւ-
եալ ժողովրդական երգը, ձայնագրուած Հ. Կոմիտասէ.

« Հով արեօ արեօ ցան, հով արեօ »:

Ուս. Միութեան կողմէ խօսեցաւ Պ. Գուրգէն Թահմազ-
եան *արեօնս ձաւ մը, ջանալով բարեգարդել Միութեան կա-*
տարած ու կատարելիք դերը, ազգ. կեանքի ասպարէզին մէջ:

Պ. Տ. Գէորգեան, Զէյթունցի ուսանողը, արտասանեց իր
հեղինակած մէկ քերթուածը՝ Վառձապուհ թագաւորի, Ս.
Սահակի և Ս. Մեսրոպի նուիրուած:

Թիֆլիսի Գեղարուեստ թերթի անօրէն-խմբագիրը Պ.
Գ. Լեւոնեան, որ մայաքաղաքս կը գտնուէր զեղարուեստական
ուսումնասիրութիւններ ընելու, զգալնոտ աստեղագիտութիւնով
մը թուեց հայ մամուլի վաստակաւոր մշակների կատարած մեծ
դերն ու յամառ աշխատութիւնները, որոնց զոհաբերութեան
շնորհիւ մեր մամուլը հասաւ այսօրուայ յառաջադիմութեան:

Օր. Բարայեան երգեց Տռն արի՛ ժողովրդական երգը:

Պ. Բարսեղ Շահպաղ, խօսեցաւ յանուն Հ. Բ. Գ. Ենթա-
կոմիտէի, ծանրանալով այն կէտին վրայ թէ « Գիրն ու գրակա-
նութիւնը չեն կարող միայնակ փրկել ազգ մը իրեն սպառնա-
ցող վտանգներէն, եթէ անոնց հետ չմիացուի և երկաթը —
յեղափոխական գործունէութիւնը — որով միայն կարելի պիտի
ըլլայ հասնիլ ցանկալի իրականութեան, հայկ. Դատի փրկարար
լուծումին »:

Բանախօս Պ. Ս. Գաւիթ-Բէկ, ընդարձակ ուսումնասիրու-
թիւն մը պատրաստած էր Ֆրանսերէն լեզուով, Հայ Ազգի և
Լեւոն Տալու մին և տառերու զիւտի մասին: Որչափ որ այդ
ուսումնասիրութիւնը կը շեղէր օրուան բուն նիւթէն, բայց և
այնպէս՝ այդ զիտական ուսումնասիրութիւնը շատ հետաքրքրա-
կան էր լսել, մանանանդ հրաւիրեալ Ֆրանսացիներուն համար,
որոնք մեզ՝ Հայերուս մասին շատ քիչ ծանօթութիւն ունին կամ
ոչինչ չզիտեն: Տասն րոպէ միջոց տրուած էր խօսելու, բայց
անհամբեր ժողովուրդը, որ սիրահար է լսել միայն ուսուցիկ
և պապղուն ֆրագներ, թոյլ չտուաւ վերջացնելու. անհանգրս-
տութեան ցոյցեր, անհամբերութեան նշաններ ազմկեցին սրահը,
որով օտար չիւրերու դէմքին վրայ դժգոհութեան նշաններ
երեւացին, նուազեցնելով առ հասարակ իրենց լաւ տպաւո-
րութիւնը:

Ժողովրդական Նազանըն պարերգէն և մի քանի րոպէ
զադարէ յետոյ՝ Ն. Վ. Պօղոս փաշա Նուպար, որ իր որդւոյն
Աւաքել պէչի հետ ներկայ էր, Ֆրանսերէն լեզուով խօսեցաւ
մօտաւորապէս հետեւեալ յուսադրիչ խօսքերը.

« Հայկական բարենորոգմանց խնդիրը յուսալից ճամբու
մէջ մտած է ըսաւ, արդէն Գերմանիա և Ռուսիա համաձայ-
նած են իրարու հետ, և ես ուրախութեամբ կը հաղորդեմ ձեզ
այս լուրը այս հանդիսաւոր րոպէին: Մեր բանակցութեանց
արդիւնքին, ներմուծուելիք բարենորոգումներուն և այդ ճրագրի
բովանդակութեան վրայ մանրամասն տեղեկութիւն պիտի չկրնամ
տալ ձեզ, որոնք գուցէ վնասեն բանակցութիւններու յաջողու-
թեանը »:

Ն. Վսեմութեան այս յայտարարութիւնը արձագանք տուաւ
բուն ծափահարութիւններու:

Բանախօս Պ. Մ. Վարանդեան, « Գրօշակ » ի խմբագրու-

թեան ներկայացուցիչը, Կաթողիկոսական պատուիրակին շնորհակարութիւն յայտնեց նոյնպէս ֆրանսերէնով, ապա այդ Տօնի մեծ նշանակութիւնը թուելէ յետոյ՝ աւելցուց « Հայ ժողովուրդին համար սակաւին չէ հասած ուրախութեան այն մեծ օրը, որուն հասնելու համար պէտք է մեր բոլոր ջանքերը կրկնապատկել ու շինայել ոչ մի զոհողութիւն որպէս զի մի անգամ ընդ միշտ յաջողինք ձեռք բերել հայկական ազատագրութիւնը »:

Բանախօսութեանց աւարտումէն յետոյ, Օրիորդը Մ. Բարայեան և Ի. Գալանօղեան երգեցին Հաբարան ժողովրդական հովերգութիւնը՝ փոխաբերաբար: Բոլոր երգեստութեանց միջոցին թէ զաշնանակի և թէ երգհօսի վրայ կ'ընկերանար M. F. Masson Օփէրա Քօմիքէն:

ԱԿԱՆԱՏԵՍ